

området. Marianne Clausen har tillämpat Mathiassens analysmetod. I hennes material är påverkan från dur/moll inte så stor. I stället kan några av Mathiassens „tonala funktionsprinciper“ förklara mycket av den färöiska melodiken, då denna metod avfärdar flera analytiska begrepp som icke-relevanta inom folkvisemelodiken, t.ex. just sådana som bygger på ett funktionsharmoniskt tänkande med grund i lyssnande till dur/mollmusik.

Den medföljande kassetten bjuder på en fascinerande lyssning; den färöiska sångdansen är överhuvudtaget en upplevelse som blir alltmer suggestiv ju längre tid dansen och sången fortskrider. Även där inspelningarna gjorts efter solosång kan man i många fall tydligt känna att rytmen präglats av dansen. Marianne Clausen har också i sina transkriptioner sett det möjligt att sätta ut halva taktstreck för att markera rytmiska grupperingar i melodin utan att för den skull göra någon taktindelning i egentlig mening. Det visar sig då att enstaka „taktartsbyten“ förekommer, t.ex. en 3/4-takt i en för övrigt jämn takt. Det gäller t.ex. nr 100, „Nu ere vi komne i fremmede lande“, där frassluten förlängts. Här är ett exempel på vad som händer i det spännande mötet mellan melodins rytm, textens betoningar och dansens steg.

Slutligen ska bara tilläggas att Albert Djurhuus, Jens Ludvig Johannesen och Hans David Matras bidragit till boken med några kortare avsnitt. De ger såväl sakupplysningar som stämningsbilder från den äldre sång- och danstraditionen.

Margareta Jersild

*Anne Ørbæk Jensen og Lisbeth Ahlgren Jensen:
Musikalsk byvandring i København. C.A.
Reitzels Forlag, København 1995. 176 s. Ill. ISBN
87-7421-959-6. Kr. 195,-.*

En *musikalsk byvandring* i København har manglet blandt det utal af håndbøger om hovedstaden, der siden Broby-Johansens legendariske vandringer i det gamle og det nye København har set dagens lys.

Titlen foreligger imidlertid nu, ved musikhistorikerne Anne Ørbæk Jensen og Lisbeth Ahlgren Jensen. I forordet lægger de to i nogen grad afstand til bogen som én udelukkende

til at tage med på gåturen. Det gør ikke noget, skriver de, hvis læseren sætter sig i en lænestol og læser fra A-Z. Man behøver jo, som de skriver, ikke blande kultur og sport. Når smilet oven på den besked er falmet, må den kritiske læser dertil bemærke, at kravene til teksten i så fald skærpes. Hjemme i lænestolen kan man jo have adgang til diverse supplerende opslagsværker. I den forbindelse står Jensens og Jensens bog ikke distancen. De emner, bogens 40 opslag og seks mindre omtaler tilbyder, lader sig hurtigt slå op i andre værker, som alle beretter mere dybtgående og mere præcist i helhed såvel som i detalje.

Bogen indeholder ganske vist seks turforslag, men dens opbygning indbyder ikke til en fortløbende spadseretur gennem Københavns gader. I stedet sender den brugeren hid og did. *Når* man nu ved opslag nr. 5, Charlottenborg, allerede befinder sig på Kgs. Nytorv, hvorfor skal man så helt hen til opslag 32, Stærekassen, for at komme derhen igen. Opslaget om Det Kongelige Kapel, som i bogen er det samme som Det Kongelige Teaters gamle scene, har nr. 26, skønt naboskabet jo er indlysende. Der er kort sagt ingen overbevisende systematik i bogens opbygning.

Dertil kommer at oplysningerne ikke uden videre synes udtømmende og heller ikke hver gang korrekte. Et par kontrolopslag gør således læseren usikker. Måske forfatterne i artiklen om Stærekassen ikke kunne nå at få det seneste projekt med, men diskussionen kunne og burde de have uddybet og ikke blot affærdiget uoverensstemmelserne om den interessante bygning med sætningen: „Som bekendt diskuteres såvel bygningens udseende som dens funktionalitet stadig“.

Hvad angår Nikolaj Kirke, er denne lokalitet medtaget i anledning af den store organist Johan Lorentz, der havde sit virke i kirken i 1600-tallets første halvdel. Måske lidt søgt, eftersom kirken jo brændte i 1795 og først genopbyggedes i 1917. I billedtekstens opremsning af bygningshistorien, hvor sporadisk den end forekommer, er det ikke helt ligegyldigt for en kulturhistorisk betragtning, at bygningens store loft i årevis husede Orlogsmuseet.

Bogens realoplysninger vedrørende bygninger og steder er som antydet reserveret de korte billedtekster. Brødteksten tager sig fortrinsvis af musikhistorien knyttet dertil. Det virker ikke som en helt rimelig disposition. Man er vel netop som byvandreren interesseret i

topografiske og andre materielle detaljer. Med andre ord burde oplysningerne have været fyldigere og mere overbevisende indarbejdet i teksten.

Når oplysningerne som nævnt nu og da også synes tvivlsomme, bliver man for alvor glad for sine mere omfattende og grundige opslagsværker. Disse lader for eksempel ikke til at tvivle på, hvor Chr.4.'s berømte musikanlæg på Rosenborg er installeret, nemlig i Vinterstuen bag panelerne. Musikere som John Dowland sad i kælderens og spillede, og kongen kunne til sine fremmede gæsters benovelse, en tilstand de ellers ikke følte sig hensat i ved oplevelsen af det danske hofs tarvelige niveau, åbne og lukke for de klanglige lifligheder.

Den stilistisk ikke videre velykkede tekst i *Musikalsk Byvandring i København* er forsynet med fortrinsvis fotografisk illustrationsmateriale ved fotografen Torben Klint. Hvad enten det nu skyldes fotograf eller reproduktion, fremtræder billederne i bogen mørke og uklare. Motivbeskæringen er nu heller ikke indlysende og ihvertfald ikke så spændende, at man griber ud efter vandrestøvlerne.

Alt i alt må man konkludere – trods de uomtvisteligt nyttige oplysninger bogen også indeholder – at den musikalske byvandring, der i øvrigt end ikke rækker over bygrænsen og medtager noget så centralt for Danmarks hovedstads musikliv som Radiohuset, desværre heller ikke fortjener ret mange trut fra de lurblæsere, med hvilke bogen temmeligt umotiveret indledes. Ærgerligt nok. Nu føler man jo behovet for en *overbevisende* musikalsk byvandring i København.

Georg Metz

Orla Vinther: Musikalsk analyse – otte essays om oplevelse og eftertanke med kritisk perspektivering af Erik Christensen. Edition Egtved, Egtved 1992. 307 + 107 s. Ill. Noder. ISBN 87-7484-064-9. Kr. 375,-.

Orla Vinther, der er docent ved Det Jyske Musikonservatorium, har udgivet en bog med titlen *Musikalsk analyse*. Det er en omfangsrig bog i to bind, hvoraf det første udgør tekstdelen, mens det andet indeholder noder til den analyserede musik.

I disse otte *essays om oplevelse og eftertanke* – bogens undertitel – søger Orla Vinther bestandsrig og meget bevidst at aktivere læseren ved at koble analyse og oplevelse sammen. Dette hovedformål opfyldes da også i mange henseender. Der er adskillige gode momenter i gennemgangen af de otte mesterværker, som er udvalgt således, at de repræsenterer forskellige epoker og genrer: *Moro lasso* af Gesualdo, Bachs c-mol fuga *Das wohltemperirte Clavier I*, Mozarts og „den lærde stil“, Beethovens op. 111, 1. sats, Brahms' 3. og 4. symfoni, adagiettoen af Mahlers 5. Symfoni og Bergs *Wozzeck*.

Det er vel for meget forlangt, at alle de fremlagte analyser og tolkninger skulle repræsentere nybrud, og det er da heller ikke tilfældet. Til gengæld er det et gennemgående træk ved næsten alle kapitlerne, at fremstillingen ikke alene er grundig, men også meget alsidig. Værkerne placeres almenhistorisk og musikhistorisk, og der anlægges en hel vifte af analytiske perspektiver, hvad jeg skal vende tilbage til. Udgivelsens berettigelse er måske først og fremmest netop dette righoldige lager af ud-sagn, som kan være en guldgrube for den musikstuderende, der her kan finde flere analytiske tilgange stillet op ved siden af hinanden. Når dette er sagt, må det imidlertid også siges, at man ofte søger forgæves efter en stringent gennemført analytisk hovedlinje. Det overordnede perspektiv står dog hele tiden klart: Oplevelsen er OV's hovedanliggende. Det kan være betagende og inspirerende, men visse steder rigeligt missionerende.

Det er påfaldende, men naturligvis legitimt, at så meget stof går igen fra den af forfatteren sammen med Ingmar Bengtsson, Frede V. Nielsen og Bo Wallner tidligere udgivne musikpædagogiske grundbog *Musik – oplevelse, analyse og formidling* (Edition Egtved 1988). En anmelder må desuden anholde nogle unøjagtigheder i benyttelsen af citater fra denne bog. S. 230 gengives Bo Wallners svenske tekst „Mahler hade ett utommusikaliskt budskap“ således: „Mahler havde et budskab i selve musikken“. Det vil sige, at meningen bliver den stik modsatte! S. 231 („En grundlæggende idé“ etc.) bringes, med ukorrekt sidehenvielse, en redigeret sammenkædning af to citater, uden at dette angives.

Musikalsk analyse – otte essays om oplevelse og eftertanke rummer som sagt mange væsentlige iagttagelser. Så mange, må man efter grundig gennemlæsning konstatere, at det bliver for